

VLADIMÍROVI HŮSKOVI

(asi 7. IV. 1948)

Ráč zatelefonovať tento odkaz architektovi Kouřilovi na Ministerstve informácií alebo inému pánovi, ktorý má na starosti organizáciu Zjazdu národnej kultúry 10.—11. t. m. v Prahe.

Novomeský

Na kultúrnej komisii ÚV KSS rokovalo sa dňa 6. t. m. o slovenskej účasti na Národnom zjazde kultúry. Na základe uznesení kultúrnej komisie prosím, aby sa umožnilo v debata o každej téme prehovoríť prvému slovenskému delegátovi, ktorý by doplnil slovenskými skúsenosťami a perspektívami referáty hlavných prednášateľov. K „tvorivým“ problémom má prehovoríť dr. Jaroslav H. Dubnický, k referátu ministra Kopeckého o zľudovení kultúry dr. Rudolf Mrlian, prednosta sekcie B PŠO, k referátu prof. Nejedlého Michal Chorváth. Kultúrna komisia prosí poriadateľstvo, aby k referátu Novomeského o slovenských kultúrnych problémoch povedal niektorý český účastník zjazdu tiež vyčerpávajúci prejav z hľadiska, ako sa javí českému publiku, resp. českému kultúrnemu pracovníkovi slovenská kultúrna problematika a vymedzil spojivá medzi kultúrnymi snaženiami českými a slovenskými. Kultúrna komisia odporúča tiež, aby v predsedníctve zjazdu určil sa primeraný počet miest pre slovenských účastníkov. Návrhy posíela písomne súdruh Šefránek.

Novomeský

Zjazd národnej kultúry sa konal 10. a 11. apríla 1948 v pražskej Lucerne. Usporiadatelia prijali Novomeského návrhy — uvedení slovenski delegáti predniesli k prejavom českých prednášateľov koreferáty: po hlavnom

referáte Ladislava Štolla prehovoril J. Dubnický, po Václavovi Kopeckom R. Mrlian, po Zdeňkovi Nejedlom M. Chorváth, po L. Novomeskom Jan Mukařovský. Na zjazde vystúpil aj predseda vlády K. Gottwald, zo zahraničných hostí Louis Aragon.

Zjazdu, ktorý sa niesol v znamení hesla Národ kultúre — kultúra národu, sa zúčastnilo (podľa denníka Pravda, 13. IV.) asi 900 českých a 100 slovenských kultúrnych a vedeckých pracovníkov. Československá inteligencia sa na ňom manifestačne prihlásila k pofebruárovým zmenám a formulovala program nového umenia, kultúry, osvety a vedy, spätých s potrebami širokých vrstiev. Bol to program ešte veľmi všeobecný, ale už naznačoval vývinové podoby nastávajúceho obdobia.

Podľa L. Štolla umelecká avantgarda už splnila svoje poslanie, umenie musí stvárniť mravné problémy ľudu, umelci a politici idú spoločnou cestou. Zd. Nejedlý zdôraznil súvislosti s pokrokovou tradíciou a dožadoval sa aktívneho umenia, čiže socialistického realizmu. Novomeský hovoril o i. o troch cestách, ktorými sa Slovensko zmení z dedinskej, takmer feudálne zaostalej krajiny na vyspelé a uvedomelé spoločenstvo: pozemková reforma, industrializácia a moderná kultúrna, školská a osvetová politika. Po rozvedení myšlienky, že Slovensko prežíva kultúrnu revolúciu a po vypočítaní jej znakov, povedal:

„Formulujem schválne takto všeobecne charakter obsahu kultúrnych statkov, ktoré nám šíriť prichodí, nielen preto, aby som sa vyhol priamemu názvu, že má to byť obsah socialistický, ale preto, aby som nevytlúčil také, ináč pokrokové hodnoty, ktoré socialistické nie sú. Sú takéto hodnoty? Áno, sú. Všetky pozoruhodné úsilia našej vlastnej minulosti na poli literárnom a vedeckom tvoria takéto hodnoty. Preto na ne upozorňujeme pri našej kultúrnej práci. Nielen z úcty k tradičnej minulosti, ale preto, lebo sú dobrým príspevkom pre našu prítomnosť a priamo pre našu socialistickú budúcnosť...“